

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН БОЛОН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ТОГТООЛООР ЗАСГИЙН ГАЗАРТ ҮҮРЭГ, ЧИГЛЭЛ ӨГСӨН ШИЙДВЭРИЙН 2019 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

*/Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны
эрхлэх асуудлын хүрээнд/*

2019.11.20

Улаанбаатар хот

НЭГ. ҮНДЭСЛЭЛ

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 51 дүгээр зүйлийн 51.1 дэх хэсэгт “Засгийн газрын гишүүд хагас жил тутам хууль тогтоомж, Улсын Их Хурлаас баталсан бодлогын баримт бичгийн болон Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, тухайн жилийн төсөв, үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн талаархи тайланг холбогдох Байнгын хороонд ирүүлнэ” гэж заасны дагуу Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас “Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоол, шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн тайлан”-г 2019 оны 10 дугаар сарын 23-ны өдрийн ХЭГ/3000 тоот албан бичгээр Улсын Их Хурлын Тамгын газарт ирүүлсэн.

“Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоолоор Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн танилцуулга”-ыг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын тайланд үндэслэн Байнгын хорооны эрхлэх асуудал тус бүрээр гаргасан болно. Мөн бүрэн хэрэгжсэн хууль тогтоомж тус Байнгын хороонд байхгүй болно.

“Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоолоор Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн танилцуулга”-ыг Улсын Их Хурлын www.parliament.mn цахим сүлжээнд байршуулсан болно.

ХОЁР. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИАР ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮДЭД ҮҮРЭГ, ЧИГЛЭЛ ӨГСӨН ЗААЛТЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААР

2.1. Монгол Улсын хуулийн хэрэгжилт

Монгол Улсын хуулиар Засгийн газар болон Засгийн газрын гишүүдэд хууль хэрэгжүүлэхтэй нийцүүлэн холбогдох дүрэм, журам, жагсаалтыг батлан гаргах үүрэг өгсөн 101 хуулийн 509 хэсэг, заалтыг Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс хяналтанд авч, мэдээллийн санд бүртгэсэн болно.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар 57 хуулийн 206 хэсэг, заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтад байгаа 30 хуулийн 109 хэсэг, заалт буюу 21.4 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, давхардсан тоогоор 80 хуулийн 400 хэсэг, заалт буюу 78.6 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна. Харин өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 41 хуулийн 97 хэсэг, заалтын хэрэгжилтийн мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

		Хууль	Хэсэг, заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	101	509
2	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн Үүнээс:	57	206
	- Хяналтанд байгаа	30	109
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	41	97
3	ЗГХЭГ-аас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	80	400

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн 30 хуулийн 109 хэсэг, заалтаас давхардсан тоогоор 16 хуулийн 28 хэсэг, заалт буюу 25.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 24 хуулийн 37 хэсэг, заалт буюу 33.9 хувь нь хэрэгжих шатанд, 19 хуулийн 25 хэсэг, заалт буюу 22.9 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 1 хуулийн 1 заалт буюу 1.0 хувь нь хэрэгжээгүй, 10 хуулийн 18 хэсэг, заалт буюу 16.5 хувь нь хугацаа болоогүй мэдээ ирүүлсэн байна.

2.2.Монгол Улсын хуулиар Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газар болон Засгийн газрын гишүүдэд тусгайлан үүрэг өгсөн хэсэг, заалтын хэрэгжилт

Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн Монгол Улсын 5 хуулийн 30 хэсэг, заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж хяналтанд авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хяналтанд байгаа хуулийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

2.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж хяналтанд авсан тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах нийт 5 хуулийн 30 хэсэг, заалтын хэрэгжилтийг 2017, 2018 он болон 2019 оны эхний хагас жилд ирүүлээгүй байна. Үүнд:

Хуулийн нэр	Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй хуулийн хэсэг, заалт
1. Сонгуулийн тухай /2015.12.25/	28.6, 69.3, 75.5, 82.3, 87.10, 128.4, 157.4 дэх заалт;
2. Ард нийтийн санал асуулгын тухай /шинэчилсэн найруулга/ /2016.02.05/	15.2, 17.2, 18.6, 19.4 дэх заалт;
3. Төрийн болон албаны нууцын тухай /2016.12.01/	19.2, 19.3, 19.6 дахь заалт;
4. Төрийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай /2016.11.03/	30.2 дахь заалт;
5. Төрийн албаны тухай /шинэчилсэн найруулга/ /2017.12.07/	24.1, 24.2, 40.1, 40.2, 43.5, 44.5, 48.9, 53.2, 54.2, 55.2, 57.8, 60.1, 60.3, 61.2, 63.2 дахь заалт;

ГУРАВ. УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААР

3.1. Улсын Их Хурлын тогтоолын хэрэгжилт

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлаас Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн нийт 80 тогтоолын 268 заалтыг хяналтад авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар 41 тогтоолын 85 заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтанд байгаа 20 тогтоолын 49 заалт буюу 18.3 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, давхардсан тоогоор 63 тогтоолын 219 заалт буюу 81.7 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

Мөн өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 21 тогтоолын 36 заалтын хэрэгжилтийн мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

		Тогтоол	Заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	80	268
2	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн Үүнээс:	41	85
	- Хяналтанд байгаа	20	49
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	21	36
3	ЗГХЭГ-аас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	63	219

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн Улсын Их Хурлын 20 тогтоолын 49 заалтаас давхардсан тоогоор 11 тогтоолын 17 заалт буюу 34.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 7 тогтоолын 19 заалт буюу 38.8 хувь нь хэрэгжих шатанд, 5 тогтоолын 12 заалт буюу 24.5 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 1 тогтоолын 1 заалт буюу 2 хувь нь хэрэгжээгүй байна.

3.2. Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах Улсын Их Хурлын тогтоолын хэрэгжилт

Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн Улсын Их Хурлын 4 тогтоолын 4 заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж хяналтанд авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлын 1 тогтоолын 1 заалт буюу 25.0 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, 3 тогтоолын 3 заалт буюу 75.0 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй.

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн 1 тогтоолын 1 заалтын хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Улсын Их Хурлын тогтоолын хэрэгжилтийг хүснэгтээр үзүүлбэл:

	УИХ-ын тогтоол /давхардсан тоогоор/	Заалт	
		Тоо	Хувь
Хяналтанд авсан	4	4	100
Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн	1	1	25.0
Үүнээс:			
- Бүрэн хэрэгжсэн	-	-	-
- Хэрэгжих шатанд	-	-	-
- Хэрэгжилт хангалтгүй	1	1	100
- Хэрэгжээгүй	-	-	-
- Үнэлэх боломжгүй	-	-	-

3.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

1/ ЗГХЭГ-аас ирүүлсэн УИХ-ын тогтоолын хэрэгжилтийн мэдээний багагүй хувь нь өмнөх онуудад бүрэн хэрэгжиж, хяналтаас хасагдсан заалт байна. Тухайлбал,

- 2018 оны жилийн эцсийн мэдээнд 54 тогтоолын 119 заалтын хэрэгжилт ирүүлснээс хяналтад байгаа нь 33 тогтоолын 83 заалт;
- 2019 оны эхний хагас жилийн мэдээнд 41 тогтоолын 85 заалтын хэрэгжилт ирүүлснээс хяналтад байгаа нь 20 тогтоолын 49 заалт тус тус байна.

2/ Хэрэгжилтийн мэдээнд “Улаанбаатар хотыг 2020 он хүртэл хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөний тодотгол, 2030 он хүртэлх хөгжлийн чиг хандлагын баримт бичгийг батлах тухай” /2013.02.08, №23/ УИХ-ын тогтоолын 2.5 дахь заалт 70 хувийн хэрэгжилттэй ирүүлж байсныг бууруулж 30 хувь болсон шалтгаан нөхцөлийг тайлбарлаагүй байна.

3/ Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй Улсын Их Хурлын 3 тогтоолын 3 заалт:

	Тогтоолын нэр	Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй заалт
1.	Нийтийн сонсголын тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай /2015.07.08 №72/	1 дэх заалт;
2.	Юмжаагийн Цэдэнбал агсны алдар гавьяаг мөнхжүүлж, түүний мэндэлсний 100 жилийн ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай /2016.08.30 №29/	1.3 дахь заалт;
3.	Төрийн албаны зөвлөлийн ажлын албаны бүтэц батлах, орон тооны дээд хязгаарыг тогтоох тухай /2019.01.17 №07/	4 дэх заалт.

ДӨРӨВ. УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН БАЙНГЫН ХОРООДЫН ТОГТООЛЫН ТАЛААР

4.1. Байнгын хороодын тогтоолын хэрэгжилт

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлын Байнгын

хороодоос Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн нийт 98 тогтоолын 668 заалтыг мэдээллийн санд бүртгэж, хяналтанд авсан.

2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 33 тогтоолын 138 заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтанд байгаа 19 тогтоолын 51 заалт буюу 7.6 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, давхардсан тоогоор 91 тогтоолын 617 заалт буюу 92.4 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

		Тогтоол	Заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	98	668
2	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн Үүнээс:	33	138
	- Хяналтанд байгаа	19	51
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	29	87
3	ЗГХЭГ-аас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	91	617

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн 19 тогтоолын 51 заалтаас 5 тогтоолын 7 заалт буюу 13.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 14 тогтоолын 28 заалт буюу 54.9 хувь нь хэрэгжих шатанд, 8 тогтоолын 12 заалт буюу 23.5 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 3 тогтоолын 4 заалт буюу 7.9 хувь нь үнэлэх боломжгүй мэдээ ирүүлсэн байна. Мөн өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 29 тогтоолын 87 заалтын мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

4.2. Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны тогтоолын хэрэгжилт

Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны 4 тогтоолын 27 заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж, хяналт тавин ажиллаж байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны тогтоолын хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

4.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

1/ ЗГХЭГ-аас ирүүлсэн Байнгын хороодын тогтоолын хэрэгжилтийн мэдээний ихэнх хувь нь өмнөх онуудад хэрэгжиж хяналтаас хасагдсан заалт байна. Тухайлбал,

- 2018 оны жилийн эцсийн мэдээнд 41 тогтоолын 171 заалтын хэрэгжилт ирүүлснээс хяналтад байгаа нь 24 тогтоолын 87 заалт;
- 2019 оны эхний хагас жилийн мэдээнд 33 тогтоолын 138 заалтын хэрэгжилт ирүүлснээс хяналтад байгаа нь 19 тогтоолын 51 заалт байна.

2/ Тус Байнгын хорооны тогтоолоор үүрэг, чиглэл өгсөн нийт 4 тогтоолын 27 заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй, хэрэгжилт хангалтгүй байна. Үүнд:

Тогтоолын нэр**Хэрэгжилтийн
мэдээ ирүүлээгүй
заалт**

1.	Чиглэл өгөх тухай /2016.12.27 №07/	1, 2, 3 дахь заалт;
2.	Төрийн албаны зөвлөлийн 2017 оны үйл ажиллагааны тайланг хэлэлцсэнтэй холбогдуулан Төрийн албаны зөвлөлд үүрэг өгсөн хуралдааны тэмдэглэл /2018.05.01 №07/	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 дахь заалт;
3.	Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг хэлэлцсэнтэй холбогдуулан Засгийн газарт чиглэл өгсөн хуралдааны тэмдэглэл /2018.05.15 №09/	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 дахь заалт;
4.	Төрийн албаны зөвлөлийн 2018 оны үйл ажиллагааны тайланг хэлэлцсэнтэй холбогдуулан ЗГХЭГ, Төрийн албаны зөвлөлд үүрэг өгсөн хуралдааны тэмдэглэл	1, 2, 3, 5, 6, 7 дахь заалт.

ТАВ. БҮРЭН БИЕЛСЭН ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ЗҮЙЛ, ЗААЛТЫГ ХЯНАЛТААС ХАСАХ ТУХАЙ

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах бүрэн хэрэгжсэн, хяналтаас хасах хууль тогтоомж байхгүй болно.

ЗУРГАА. ДҮГНЭЛТ

1/ Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудалд хамаарах хяналтанд байгаа хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг маш хангалтгүй ирүүлсэн байна. Үүнд:

- 5 хуулийн 30 хэсэг, заалт буюу 100 хувийн;
- Улсын Их Хурлын 3 тогтоолын 3 заалт буюу 75 хувийн;
- Байнгын хорооны 4 тогтоолын 27 заалт буюу 100 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг тус тус ирүүлээгүй.

2/ Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээний ихэнх хувь нь өмнөх онуудад бүрэн хэрэгжиж, хяналтаас хасагдсан заалт байна. Мөн хэрэгжилтийн хувь хэмжээг өмнөхөөс бууруулж үнэлэх, хувь бууруулж ирүүлсэн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн шалтгаан нөхцөлийг тодруулж тайлбарлаагүй, шинээр хяналтанд авсан хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй зэрэг зөрчил байна.

3/ Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээг хугацаа хоцруулж ирүүлдэг дутагдал давтагдсаар байна.

4/ Улсын Их Хурлын Тамгын газраас хагас жил тутам хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээнд хяналт шинжилгээ хийж, тодорхой санал, зөвлөмжийг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлдэг боловч тухайн санал зөвлөмжийг хүлээж авахгүй байгаа нь ирүүлж буй хэрэгжилтийн мэдээнээс харагдаж байна.

5/ Дээрх зөрчлүүд байнга давтагдаж байгаа тул Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаар бэлтгэсэн танилцуулгатай танилцаад хууль тогтоомжийн дагуу ЗГХЭГ-т зохих чиглэлийг өгөх нь зүйтэй байна.

МЭДЭЭЛЭЛ, ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС